

TERRORISME: HET FENOMEEN, HET STRAFRECHTELIJK KADER EN DE LEGITIMITEITSVRAAG

Studienamiddag Panopticon | 30.11.2020

Dr. Stéphanie De Coensel

t. +32 9 264 97 02

f. +32 9 264 79 21

Stephanie.Decoensel@UGent.be

STRAFRECHTELIJK 02

KADER

CONCLUSIE 04

01 FENOMENOLOGISCH

03 LEGITIMITEITSVRAAG

research

publications

consultancy

conferences

IRCP

Institute for
International Research on Criminal Policy
Ghent University

www.ircp.org

Dr. Stéphanie De Coensel
+32 9 264 97 02
Stephanie.DeCoensel@UGent.be

Radicalisering

Een kritische noot

Presentatie 1: Erik Claes & Ali Moustatine

“schijnbaar
vanzelfsprekend
fenomeen in het
publiek debat”

“gecontesteerd
object van
wetenschappelijk
onderzoek”

- Geen “lopende band model”
- Kritiek causale, lineaire modellen

Presentatie 2: Lana De Pelecijn

- Outsider perspectief

FENOMENO-
LOGISCH

Artikel Panopticon

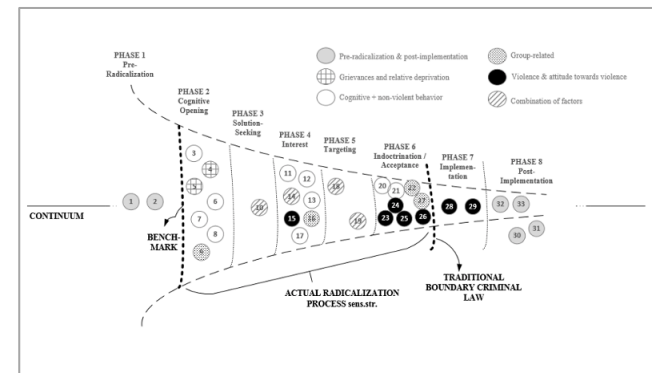
Geïntegreerd model

28 bestaande modellen

Inzicht in verloop van het proces

Systematische identificatie & thematische analyse

Geïntegreerd trechtermodel

PHASE 1
Pre-
Radicalization

PHASE 2
Cognitive
Opening

PHASE 3
Solution-
Seeking

PHASE 4
Interest

PHASE 5
Targeting

PHASE 6
Indoctrination /
Acceptance

PHASE 7
Implemen-
tation

PHASE 8
Post-
Implementation

Pre-radicalization & post-implementation

Grievances and relative deprivation

Cognitive + non-violent behavior

Group-related

Violence & attitude towards violence

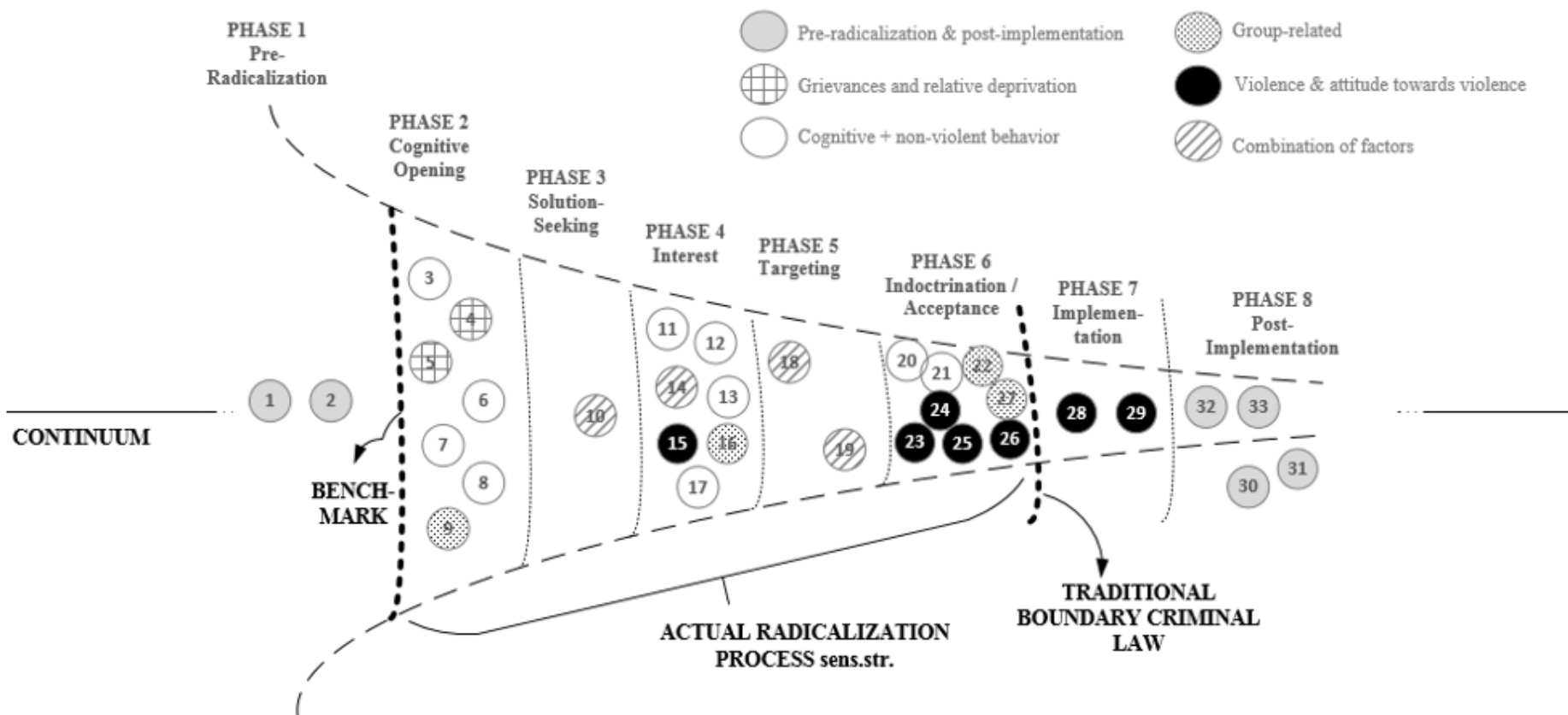
Combination of factors

CONTINUUM

BENCH-
MARK

ACTUAL RADICALIZATION
PROCESS sens.str.

TRADITIONAL
BOUNDARY CRIMINAL
LAW

Uitbreiding strafrechtelijke verantwoordelijkheid

STRAFRECHTELIJK
KADER

PRE-CRIME

preventieve evolutie waarbij steeds meer gedragingen op reactieve en repressieve wijze beteugeld worden

STRAFRECHTELIJK KADER

Voorbeeld EU

EU Kaderbesluit 2002/475

- **2002** • Terroristische kernmisdrijven
- Lidmaatschap en leiderschap van een terroristische groep
- Gekwalificeerde diefstal, afpersing en valselijk opmaken van administratieve documenten

EU Kaderbesluit 2008/919

- **2008** • Publieke provocatie
- Werving
- Geven van opleiding

EU Richtlijn 2017/541

- **2017** • Ontvangen van opleiding, inclusief zelfstudie
- Reizen
- Organiseren of anderszins faciliteren van reizen

Nationaal: grote verscheidenheid

Afbakening onderzoek

ngl. impact rechten en vrijheden

STRAFRECHTELIJK
KADER

Studie van België, Nederland, Frankrijk & Verenigd Koninkrijk

FUNDAMENTELE RECHTEN EN VRIJHEDEN

Vrijheid van meningsuiting

Vrijheid van beweging

Recht
mening te
uiten

Recht op
informatie

Recht om land te verlaten
en recht om land, waarvan
onderdaan, te betreden

01

02

03

STRAFBEPALINGEN

Aanzetten

Zelfstudie

Reizen

Publieke
provocatie

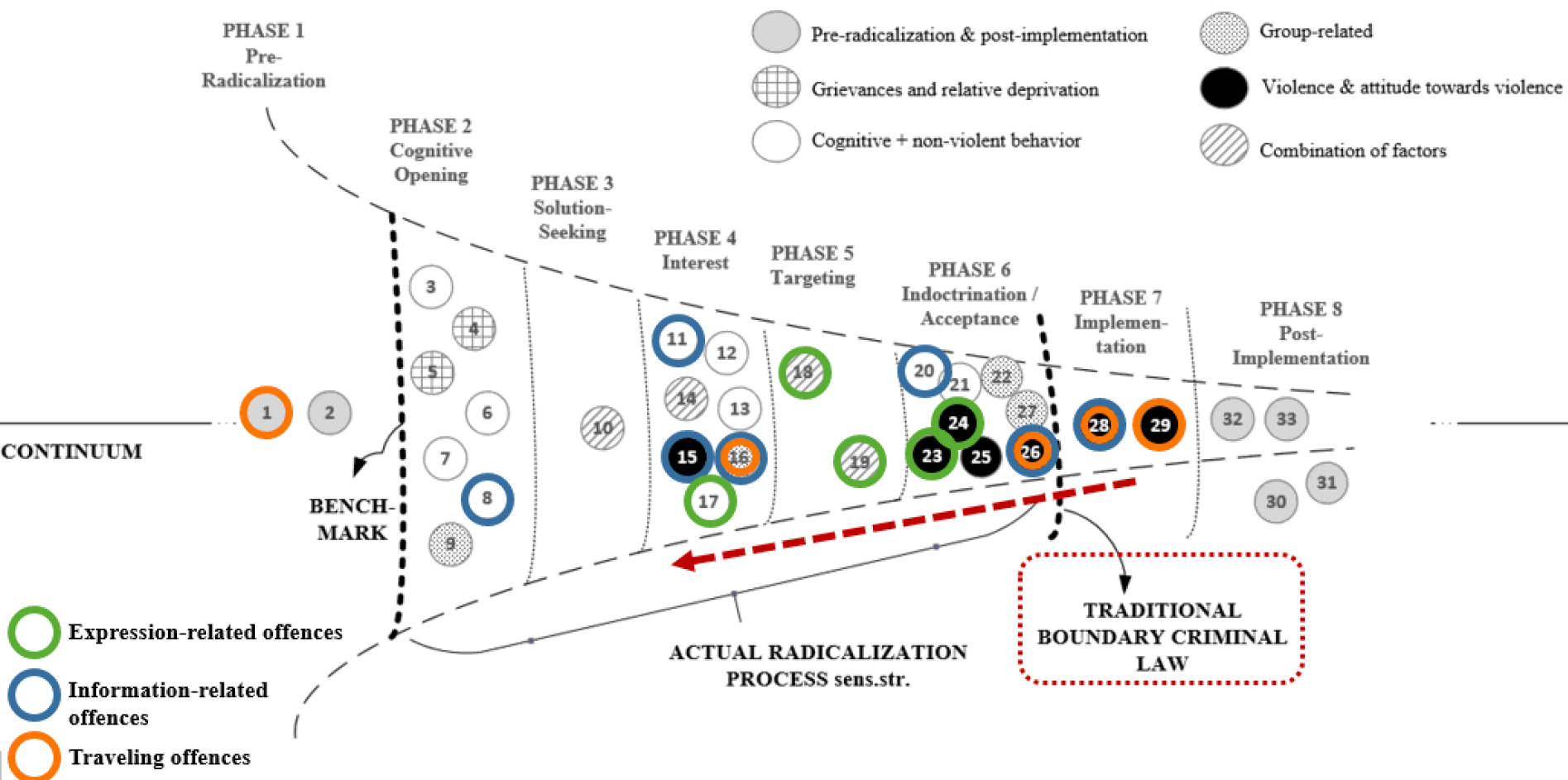
Bezoeken
websites

Betreden verboden zones

Verheerlijken

Bekijken of
verkrijgen
bepaald
materiaal

Verspreiden

Legitimiteit

Een normatief perspectief

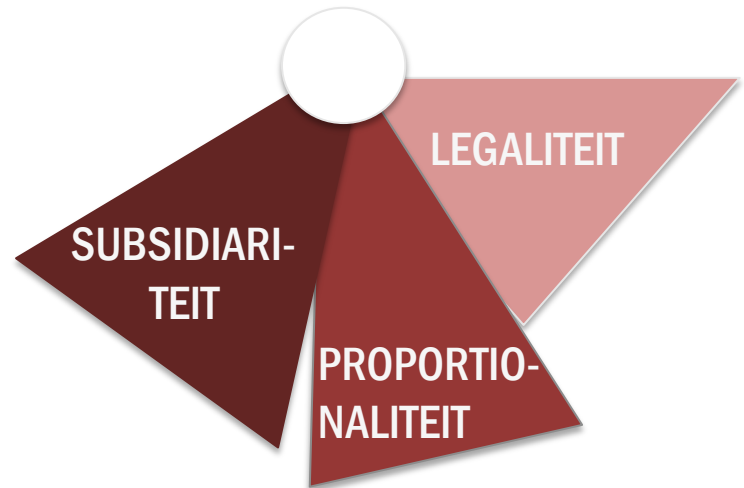
LEGITIMITEITS-
VRAAG

descriptief
goedkeuring burger

normatief
fundamentele beginselen
van het strafrecht

LEGITIMITEIT

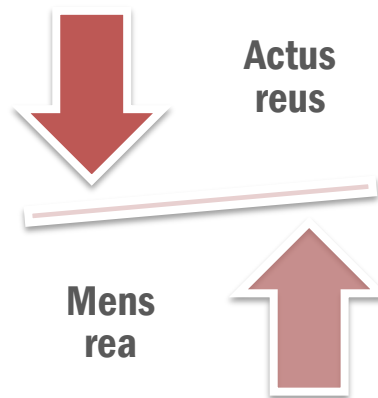
Subsidiariteit

Schade als criminaliseringsgrond

LEGITIMITEITS-
VRAAG

- Strafrecht als *ultima ratio* / *remedium*
- ‘Harm principle’ als voornaamste criminaliseringsgrond
- ‘Remote harms’: niet schadevol in aard
- ‘Fair imputation’: redelijkerwijze verantwoordelijk stellen
- Balans tussen het gestelde gedrag (*actus reus*) en het mentale element (*mens rea*)

- **Problematische vaststelling:**
Hoe vroeger ingrijpen in proces;
Hoe lager *actus reus* drempel;
Hoe lager *mens rea* drempel ?!

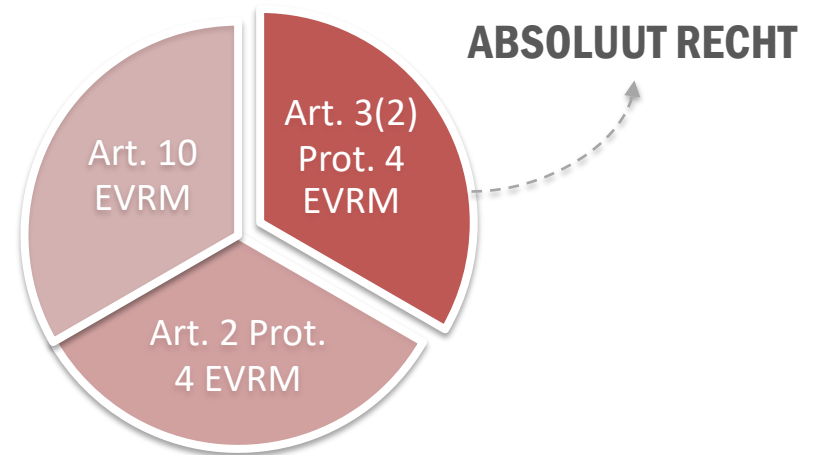
- Omkering bewijslast
- Lagere standaard opzet

Proportionaliteit

Mensenrechtelijk perspectief

LEGITIMITEITS-
VRAAG

RELATIEVE RECHTEN

⇒ **Beperkingsclausule:**

1. Legaliteitstoets
2. Rechtmatigheidstoets
3. Democratische noodzakelijkheidstoets

Ambivalente argumentatie

Legaliteit

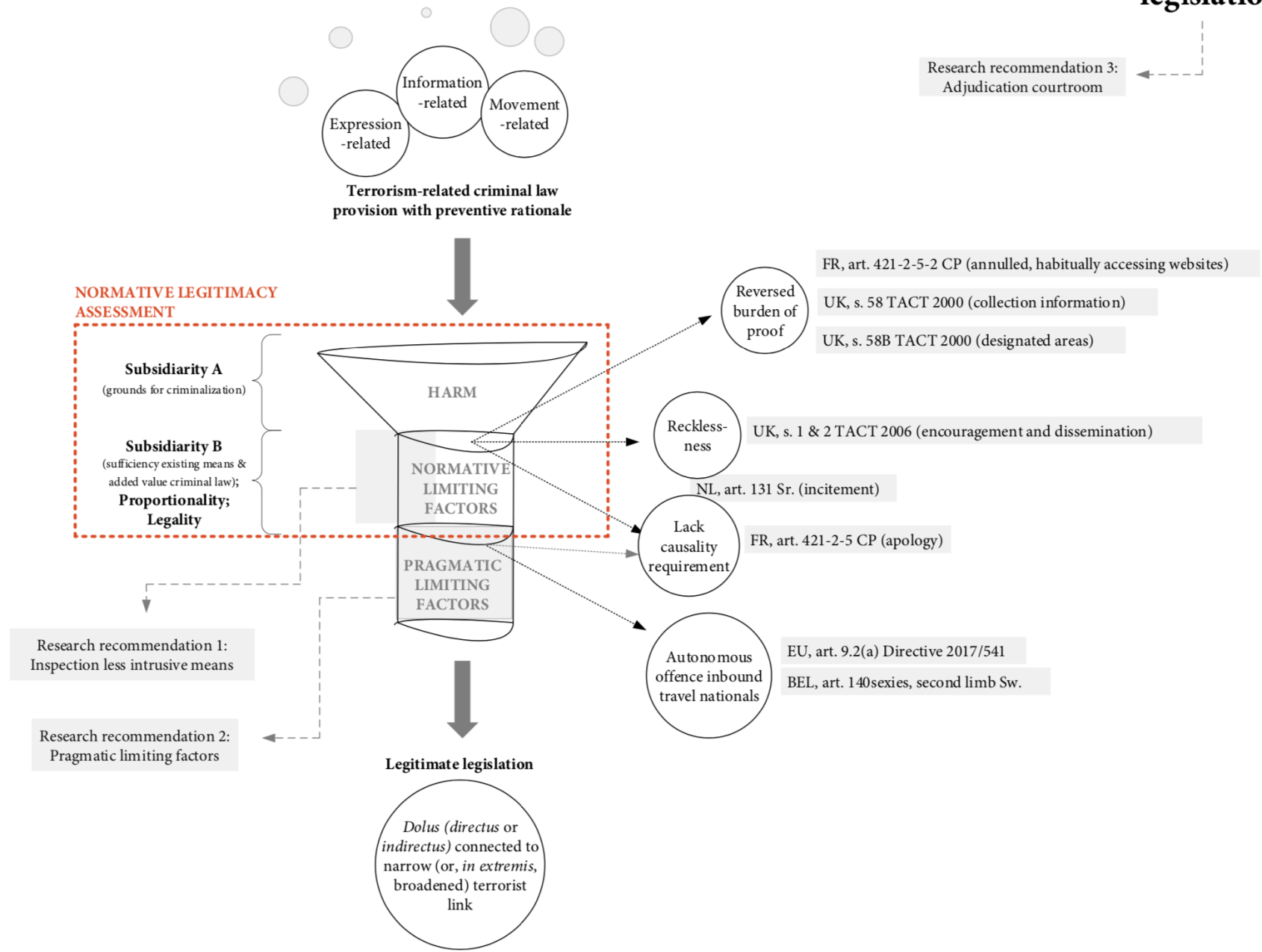
Lex certa

- Onderdeel beperkingsclausule + art. 7 EVRM
- Zelden als probleem aangemerkt in RS
- Nochtans 'lex certa' issues
 - Definities duidelijk, nauwkeurig, voldoende toegankelijk en voorzienbaar ?

LEGITIMITEITS-
VRAAG

CONCLUSIE

TERRORISME:
Het fenomeen,
Het strafrechtelijk kader
& de legitimiteitsvraag

GEEN DETERMINISTISCH **LINEAIR** PROCES

TOCH **STRAFRECHT** IN VROEGE STADIA

predictief perspectief - risicomanagement
contra-productief?

OP GEFUNDEERDE WIJZE STILSTAAN BIJ **LEGITIMITEIT**

- grondig debat
- subsidiariteit, proportionaliteit en legaliteit richtinggevend
- criminaliseringsbeginselen en mensenrechtelijke perspectieven
- balans *actus reus* – *mens rea*

FURTHER QUESTIONS? **Q&A**

DE COENSEL, S., *Counter-Terrorism & Criminal Law. A Normative Legitimacy Test of Terrorism-Related Offences on Expression, Information and Movement*, Antwerpen, Maklu, 399 p.

www.ircp.org

Contact

Dr. Stéphanie De Coensel

t. +32 9 264 97 02

f. +32 9 264 79 21

Stephanie.Decoensel@UGent.be

 <https://www.linkedin.com/in/stéphanie-de-coensel-b6b01b109/>

IRCP

Ghent University
Universiteitstraat 4
B – 9000 Ghent